

Granskningsutlåtande

Detaljplan för Konsthallen 15 i stadsdelen Djurgården i Stockholm Dp 2018-00710

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund	2
Förslagets syfte och huvuddrag	2
Granskning	3
Synpunkter inkomna under granskning.....	3
Statliga och regionala myndigheter och förbund	3
Kommunala nämnder, förvaltningar och bolag.....	4
Övriga remissinstanser.....	6
Sakägare enligt fastighetsförteckningen	7
Övriga, ej sakägare	10
Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej tillgodosetts	17
Stadsbyggnadskontorets ställningstagande	18
Kulturmiljö.....	18
Naturmiljö	21
Konsthallen 2.....	22
Trafik	22
Byggtiden	23
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	23

Sammanfattning

Planens syfte är att möjliggöra utveckling av Hasselbacken på Södra Djurgården genom utökad byggrätt innehållandes hotell, restauranger och kultur. Syftet är även att bekräfta befintliga byggnader inom Konsthallen 2 och 15 samt att lägga lämpliga varsamhetsbestämmelser på fastigheten Hasselbacken 1 och Konsthallen 15. I planförslaget införs rivningsförbud för huvudbyggnaden på Hasselbacken och Konsthallen 15. Även

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

skyddsbestämmelser för huvudbyggnaden och murar på Hasselbacken samt för byggnaden på Konsthallen 15 införs liksom varsamhetsbestämmelser för dessa byggnader och murar. De nya byggrätterna inom Hasselbacken 1 föreslås på platser där byggnader tidigare stått: Moriska paviljongen och Gubbhyllan. Planområdet ligger inom riksintresse för kulturmiljövården och Nationalstadsparken vilket ställer särskilda krav på utformning och placering av tillkommande byggrätter. Granskning av planförslaget genomfördes mellan den 2 mars och den 29 mars 2022. Under granskningen har 49 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser och sakägaren menar att en komplettering av byggnader på Hasselbacken är möjlig men framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller byggnadernas volym, påverkan på vegetation och de sammantagna konsekvenserna för natur- och kulturmiljön på platsen. Sakägare har även uttryckt oro för påverkan på kulturhistoriskt värdefulla byggnader under byggtiden. De flesta övriga som framfört synpunkter önskar att planarbetet avslutas.

Inkomna synpunkter föranleder inga ändringar av förslaget. Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan och att förslaget överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Planens syfte är att möjliggöra för utökad byggrätt inom fastigheten Hasselbacken 1 på södra Djurgården. Byggrätten inom Hasselbacken 1 föreslås placeras i lägen där byggnader tidigare stått, Moriska paviljongen, musikpaviljongen och Gubbhyllan. Byggrätten föreslås innehålla hotell, restaurang och kulturändamål. Syfte är även att bekräfta befintliga byggnader inom Konsthallen 2 och 15 samt att lägga lämpliga varsamhetsbestämmelser på fastigheten Hasselbacken 1 och Konsthallen 15.

Hasselbackens lummiga inramning är en viktig del av platsens natur- och kulturvärden. Det är viktigt att träden i så stor utsträckning som möjligt bevaras och ges förutsättningar för ett fortsatt långt liv. Utformning och placering av byggnadskroppar har gjorts för att uppnå detta. För att säkerställa trädens bevarande föreslås skyddsbestämmelser på 32 träd och skydd av den parklika karaktären.

Granskning

Aktuell detaljplan har skickats ut för granskning under perioden 2022-03-02 – 2022-03-29. Information skickades ut enligt sändlista till remissinstanser, berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen samt andra intressenter som under samrådet skriftligen framfört synpunkter. Övriga informerades genom annons i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet 2022-03-02. Planförslaget visades i Tekniska Nämndhuset samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, start.stockholm/detaljplaner.

Synpunkter inkomna under granskning

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under granskningen. Yttrandena i sin helhet finns att ta del av i planakten.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ser positivt på de justeringar som gjorts av förslaget sedan samrådet, men menar att ytterligare bearbetning behövs för att inte påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården eller skada på Nationalstadsparken ska uppstå.

Riksintresse för kulturmiljövården

Länsstyrelsen menar att den föreslagna byggnaden nya Moriska med sin höjd och volym inte tar hänsyn till Hasselbackens huvudbyggnad. I föreliggande förslag innebär nya Moriska, och delvis även nya Gubbhyllan, ett dominerande inslag i miljön vilket minskar förståelsen för platsens kulturvården och kulturhistoriska sammanhang. Nya Moriska behöver minska både i höjd och fotavtryck så att träd och växtbestånd med kulturhistoriskt och karaktäristiskt värde kan bevaras. Även nya Gubbhyllan behöver anpassas för att de kulturhistoriskt värdefulla ekarna (nr 20 och 21 i trädinventeringen) inte ska påverkas och så att behovet av rot- och kronbeskrining kan uteslutas. Länsstyrelsens rekommendation om skyddsavstånd bör eftersträvas. Länsstyrelsen menar att plankartan bör kompletteras med bestämmelser som skyddar fler träd, exempelvis nr 58, 59, 61 och 19 i trädinventeringen.

Riksintresse för Nationalstadsparken

Länsstyrelsen konstaterar att en komplettering av bebyggelsen på platsen är möjlig, men att planförslaget behöver ta större hänsyn till parkmiljöns natur- och kulturvården. Länsstyrelsen menar att planförslaget trots bearbetning, medför intrång i parklandskap och naturmiljö samt skadar det historiska landskapets natur- och kulturvården. Planförslaget behöver bearbetas så att en mindre del

av natur- och parkmark tas i anspråk av byggnader, nya grusade ytor och terrassens utbredning. Nya Moriska behöver anpassas i höjd för att tydligare vara ett komplement till huvudbyggnaden. Förslaget behöver även ta hänsyn till parkmiljöns huvudsakliga karaktär så att den kan bevaras. Länsstyrelsen menar att avståndet mellan nya Gubbhyllan och ekarna (nr 20 och 21) är för litet. De sammantagna åtgärderna i närheten av träden som planförslaget innebär riskerar att skada de båda trädens vitalitet. Mikroklimatet i barken är viktiga habitat för en mängd arter, och sol från söder är en av de viktigaste faktorerna som gynnar dessa. Länsstyrelsen vill understryka betydelsen av ett respektavstånd så att åtgärder på de två ekarna helt kan undvikas.

Storstockholms brandförsvär (SSBF)

Storstockholms brandförsvär ser positivt på att räddningsvägar är beskrivna i brandtekniskt utlåtande och planbeskrivning men undrar hur Staden avser att säkerställa att de förutsättningar enligt SSBF:s vägledningsdokument som behövs uppfylls, exempelvis bredder och skyltning.

Trafikförvaltningen Region Stockholm

Trafikförvaltningen har kontaktledning som bland annat fäster i fastigheten Konsthallen 15:s fasad. Infästningen för avbärarlinan måste vara säkerställd under genomförandet av detaljplanen och därefter. Ett genomförandeavtal måste tecknas innan planen kan antas.

Trafikverket
Ingen erinran

Kommunala nämnder, förvaltningar och bolag

Kulturstrategiska staben, stadsutvecklingsenheten

Stadsutvecklingsenheten ser positivt på de minskningar som gjorts av de nya byggnadernas utbredning och utökat skydd för byggnader, natur och trädgårdselement. Enheten menar dock att byggnadernas skala och volym behöver minska ytterligare. Byggnaderna är visuellt framträdande med en gestaltning som avviker från huvudbyggnaden. Idén med ett formstarkt förslag är i sig intressant men i dubbel upplaga överröstas Hasselbackens diskreta klassicism.

Stadsutvecklingsenheten menar att den ursprungliga tydliga inbördes hierarkin mellan huvudbyggnaden, där Gubbhyllan och Moriska paviljongen var lägre än huvudbyggnaden, riskerar att

omkullkastas med aktuellt förslag. Enheten ser att föreslagna byggnader smälter fint in i parken men bör förhålla sig till den befintliga arkitekturen.

Föreslagen omgestaltning av marken kring rotundan samt pergola mellan huvudbyggnaden och nya Gubbhyllan bör utgå helt. Pergolan inför ett nytt arkitektoniskt element som stilhistoriskt inte hör hemma på huvudbyggnaden och skär även av det viktiga visuella sambandet mellan Cirkus och Hasselbacken. Befintlig gestaltning av marken kring rotundan samspelar med Cirkus där balusterdockor återfinns som ett dekorativt element.

Tillbyggnaden på utbyggnaden från 1992 i två våningar med takterrass och länkbyggnad bör även det utgå. Föreslagen tillbyggnad bryter upp anläggningens klassicerande grammatik. Enheten är även tveksam till inglasning av hela huvudbyggnadens terrass och uppbyggnad av en lägre terrassdel. En inglasning innebär att stora delar av fasadgestaltningen från 1927 med glasverandans gjutjärnspelare byggs bort.

Stadsutvecklingsenhetens samlade bedömning är att planförslaget behöver omarbetas. Nya byggnader bör underordna sig i skala och gestaltning till platsens historiserande uttryck.

Lantmäterimyndigheten

Användning ovan mark inom område E1 bör anges. I övrigt ingen erinran.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN)

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inga synpunkter på förslaget. MHN upplyser om att miljöförvaltningen ska kontaktas då det finns uppgift om förorenad mark inom planområdet.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet (Skönhetsrådet)

Rådet till skydd för Stockholms skönhet är positivt till att Hasselbacken stärks som destination på Södra Djurgården, men vill vara tydlig med vikten av att en utveckling av platsen måste göras utifrån dess förutsättningar med mycket höga kulturhistoriska värden och naturmiljövärden. I granskningsförslaget har flera tidigare brister avhjälpats: bebyggelsen på rotundans plats har tagits bort och nya Moriska flyttats norrut för bättre kontakt mellan huvudbyggnaden och Djurgårdsvägen.

Skönhetsrådet anser det välgörande att tillkommande byggnader nu tydligare blivit flygelbyggnader men att detta kan stärkas ytterligare

genom att ta bort den föreslagna sammanlänkande pergolagången. Byggnaden på Gubbhyllans plats behöver sänkas en våning till maximalt tre våningar. Även byggnaden på Moriska paviljongens plats behöver sänkas i relation till nya Gubbhyllans lägre höjd.

Skönhetsrådet anser att de tillkommande byggnaderna utvecklats arkitektoniskt på ett tillfredsställande sätt. Rådet ser den lätta trä- och glasarkitekturen som ett kommande tillskott om det utförs i enlighet med presenterat material i granskningen. Rådet menar vidare att återställning av mark efter byggtiden och bevarande av träden bör vara kopplade till kraftiga viten.

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA), avfall

Stockholm Vatten och Avfall vill poängtera att verksamheten ska anpassa dimensionering av avfall för den utökade verksamheten. SVOA lyfter även fram de krav som gäller för fettavskiljare och lutningar på dragvägar. SVOA rekommenderar att verksamheten möjliggör insamling av förpackningar och tidningar.

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA), vatten

Stockholm Vatten och Avfall ser positivt på lösningen med infiltration som en dagvattenåtgärd. Vid stora regn bör breddningar ledas till ytliga avrinningsvägar och inte till ledningsnätet som då går fullt. SVOA informerar om att det idag finns en dagvattenledning som går parallellt med den kombinerade ledningen. I det fortsatta arbetet bör möjligheten att leda vatten till dagvattenledningen istället för den kombinerade ledningen utredas.

SVOA informerar om att spill- och dagvattenledningar ska vara separerade fram till förbindelsepunkt för att möjliggöra separering till duplikat ledningsnät i allmän gata.

Övriga remissinstanser

Hyresgästföreningen Östermalm

Hyresgästföreningen Östermalm tillstyrker med viss reservation förslaget och ansluter till Skönhetsrådets yttrande om vikten av att utveckling av verksamheten måste ske utifrån platsens höga kulturhistoriska värden och naturvärden.

Hyresgästföreningen Östermalm ser positivt på de förändringar som gjorts inför granskning av planen. Föreningen menar att det är av stor vikt att vårda och bevara kulturhistoriska värden, både byggnader och parkmiljöer för att kommande generationer ska kunna få kunskap om vårt förflutna.

Hyresgästföreningen Östermalm saknar en analys av konsekvenser av utbyggnaden för boende i angränsande fastigheter. Föreningen påpekar att trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter behöver förbättras genom nya säkra gångpassager.

Stockholm exergi

Stockholm exergi har fjärrvärme- och/eller fjärrkylaledning inom planområdet och önskar tidig information och samrådsmöten för att kunna minimera driftstörningar. Stockholm exergi har ingen erinran avseende undermarksanläggningar.

Sakägare enligt fastighetsförteckningen

Statens fastighetsverk, SFV, Djurgården 1:1

Statens fastighetsverk ser positivt på detaljplanens syfte att ge förutsättningar för fortsatt evenemangs- och kulturverksamhet på platsen. SFV ser att granskningsförslaget förbättrats sett till intentionen med paviljonger i grön parkmiljö och noterar att flera av verkets synpunkter i samrådet har tillvaratagits. SFV anser dock att förslaget fortfarande riskerar att negativt påverka Djurgårdens natur- och kulturmiljö. Storleken på de tillkommande byggnaderna är fortfarande ett problem då schakt för byggnader och underjordiska lokaler riskerar att påverka och ändra förutsättningar för vegetation och park.

SFV menar att skyddsavstånd till bevarandevärda träd behöver utökas och hänvisar till länsstyrelsens rekommenderade skyddsavstånd som ett bättre mått. Det skulle innebära att trädens kronor inte behöver beskäras. Ny bebyggelse inom Nationalstadsparken gör att ett större respektavstånd behöver användas än i icke skyddade områden.

SFV anser att nya Moriska fortfarande påverkar ädellövträdsnätverket. Byggnaden och källarvåning behöver anpassas på så sätt att alla ädellöv bevaras. SFV anser att byggnaden är för stor till ytan, men att det samtidigt är positivt att den flyttat längre från huvudbyggnaden än i samrådsförslaget.

SFV menar att bebyggelsen behöver vara friliggande för överensstämma med intentionen om byggnader i park. Den svängda gången mellan nya Moriska och utbyggnaden på huvudbyggnaden bör därför utgå. Gången kan ersättas med en pergola som ger klimatskydd och bättre stämmer överens med planens intentioner.

SFV:s farhågor för vattentillförseln till träd har omhändertagits bland annat genom ett dagvattenmagasin. Det behöver dock klarläggas att vattnet i magasinet verkligen tillförs träden och att schakten minimeras för att inte skada trädens rötter.

SFV anser att de planbestämmelser som skyddar träd och park är ett bra steg på vägen men att de behöver utökas och förtydligas. En skyddszon behövs mellan mark som bevaras och ny bebyggelse eftersom mark behöver tas i anspråk under byggtiden och för dränering av byggnader. SVF uttrycker oro för en skyddsvärd ek vid Hazeliusbacken, i nordöst utanför planområdet.

Planförslagets utformning och gestaltning har goda kvaliteter och är väl utformade tillägg i den gröna miljön. SFV menar dock att Nya Gubbhyllan bör sänkas ytterligare en meter, det vill säga en våning jämfört med samrådsförslaget, för att tydliggöra förhållandet mellan huvudbyggnaden och det nya tillägget.

SFV har synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen. Redovisning av hur sprängning i berg påverkar växtbetingelser på platsen saknas. SFV saknar även redovisning av vilken påverkan på naturvärden den konstaterade skuggningen får.

SFV bedömer att planförslaget kan medföra åtgärder som inte är förenliga med bestämmelser i miljöbalkens 4 kap 7 § om Nationalstadsparken utan att natur- och kulturvärden riskerar att skadas. Byggnadernas omfattning riskerar att försvaga parkmiljön och upplevelsen av Hasselbacken som en del av den tidigare kungliga jaktparken.

Kungliga Djurgårdens förvaltning (KDF), Djurgården 1:1
Kungliga Djurgårdens förvaltning lyfter fram att Djurgården har en lång historia som rekreatiomsområde och en historik av att kombinera tradition och utveckling. KDF anser att en utveckling av Hasselbacken är möjlig men bara om det kan ske med respekt för platsens natur- och kulturvärden.

KDF hälsar med tillfredsställelse att historiska strukturer som staket och murar bevaras i större utsträckning än i samrådet. Den längre smitvägen i norr från Djurgårdsvägen upp till terrassen kan godtas men inte den korta smitvägen västerifrån som saknar motiv. Den historiska uppbyggda kullen där i tidigare förslag Rotundan stod, anser KDF är en bevarandevärd miljö vars balusterräcken bör bevaras även om omgivningen förändras.

KDF anser att borttagandet av påbyggnaden på rotundan är en förbättring av planförslaget, men att de tillkommande paviljongerna nya Moriska och nya Gubbhyllan fortfarande brister i sin anpassning volymmässigt. Detta får negativ följd för områdets natur- och kulturvärden. De betydelsefulla vyerna från Djurgårdsvägen påverkas negativt av byggnaderna som är alltför dominanta i förhållande till huvudbyggnaden. De båda byggnaderna behöver sänkas minst en våning.

KDF anser att byggnaden nya Gubbhyllans placering och utbredning behöver studeras vidare då risk finns att Bellmansekens hälsa påverkas negativt av den beskärning av kronan som behöver göras enligt planförslaget.

KDF avstyrker pergolalika gångarna som binder samman nya Moriska och nya Gubbhyllan med huvudbyggnaden på ett olyckligt sätt och hänvisar till att förbindelse mellan byggnaderna finns under mark. KDF menar att den föreslagna verandan utmed huvudbyggnadens fasad endast kan godtas om byggnadens befintliga fönsterpartier bevaras på plats och att verandan utförs med hög kvalitet gällande materialval och utformning. Sockeln måste utformas på ett sätt som stämmer överens med huvudbyggnaden i kulör och material.

KDF tillstyrker utbyggnaden av den befintliga norra hotellflygelns västgavel som är väl anpassat till befintlig byggnads gestaltning och volym. KDF har inget att erinra vad gäller föreslagen musikscen.

KA och PA, Djurgården 1:1

KA och PA motsätter sig planförslaget som innebär alltför stora negativa konsekvenser för Nationalstadsparken och deras enskilda intressen som boende nära Hasselbacken. Trafikmiljön kommer att påverkas negativt. Påpekar vikten av att utryckningsfordon och taxi kommer fram på Hazeliusbacken.

Önskar att samordning av bygge sker med grannar och att byggtider regleras till vardagar 8-17 samt önskar få information/varning innan sprängning sker.

Innan byggnation påbörjas bör väggmålningar och rökkanaler inspekteras. Vid utbyggnad av Lilla Cirkus uppstod skador på kulturklassade vägg- och takmålningar samt rökgångar.

Önskar att bullernivåer enligt Boverkets och Naturvårdsverkets riktlinjer för verksamhetsbuller innehålls och att inga högtalare och ljusspel utomhus tillåts. Menar att förslaget innebär att

Djurgården/Djurgårdsvägen omvandlas från den oas det är till en bullrig industrimiljö. Önskar att förslaget omarbetas och hänsyn tas till de punkter som framförts i yttrandet.

PW och NF, Djurgården 1:1

PW och NF menar att planförslaget inte tar hänsyn till platsens kulturhistoriska signifikans, till den kulturella och historiska kopplingen mellan Hasselbacken och Villa Hasselbacken samt riskerna i samband med byggnation för Villa Hasselbacken som är grundlagd med murad stengrund.

PW och NF påpekar att tillkommande byggnad kommer ca 25 meter från deras bostads södra fasad och kommer därmed skymma merparten av utsikten från huset då det i övrigt är bebyggelse runt huset. Tillkommande byggnad innebär kraftigt ökad insyn från hotellrum, terrasser och nya gångvägar, liksom buller, musik och sorl, särskilt under sommaren. PW och NF menar att trafiken kommer att öka kraftigt.

PW och NF menar att genomförande av planen medför stora risker för Villa Hasselbacken och att sprängningar och borrarningar kan vara menliga för byggnadens grundläggning och stomme. En undersökning av förutsättningarna måste göras innan byggnation kan påbörjas.

PW och NF menar att planförslaget saknar historisk förankring, den så kallade Moriska paviljongen var en tillfällig byggnad under en tid och har inte betydelse för Hasselbackens historia. Menar att det är ett svepskäl för kraftig expansion att luta sig mot att temporära byggnader funnits på platsen.

PW och NF ser inte att trafikfrågan är löst för boende på Hazeliusbacken och är kritiska till den föreslagna smitvägen från Djurgårdsvägen till terrassen.

Övriga, ej sakägare

Djurgårdens hembygdsförening

Djurgårdens hembygdsförening konstaterar att förslaget genomgått betydande förbättringar men är fortfarande kritisk och menar att förslaget behöver bearbetas ytterligare. Föreningen är kritisk till de underjordiska delarna under den grusade terrassen och oroar sig för att större utbyggnader under mark planeras än de som visas i planhandlingarna. De tillkommande hotellpaviljongerna är fortfarande för höga och den södra byggnaden ligger för nära Bellmanseken, vilket innebär att ekens krona måste beskäras.

Föreningen hänvisar till trädexperter som menar att detta riskerar att påskynda trädets död.

Föreningen menar att skyddsföreskrifterna för de äldsta delarna av huvudbyggnaden är en förbättring, men att de yttre förändringar som föreslås i planen starkt skulle förändra byggnadens karaktär. Föreningen avser söka om byggnadsminnesförklaring av hela huvudbyggnaden hos Länsstyrelsen.

Föreningen menar att den föreslagna musikpaviljongen är för liten och menar att musikpaviljongen som uppfördes på 1990-talet förses med tak och att den nedtagna serveringspaviljongen återförs till platsen. Föreningen är positiv till att befintligt balusterräcke kompletteras mot Djurgårdsslätten, men är kritisk till den föreslagna smitvägen från Djurgårdsvägen.

Föreningen är kritisk till den slingrande gången mellan nya Gubbhyllan och huvudbyggnaden och förändringen av kullen som visas i planförslaget. Den karaktäristiska kullen är en del av Hasselbackens historiska karaktär.

Föreningen rädda Djurgården

Föreningen avstyrker förslaget i sin helhet. Menar att de förbättringar som gjorts sedan samrådet är långt ifrån tillräckliga. Förslaget måste förändras så det underordnar sig den historiska miljön.

Föreningen menar att förslaget medför negativ påverkan på både Nationalstadsparken och riksintresset för kulturmiljövården Stockholms innerstad med Djurgården. Föreningen anser att om Djurgården ska exploateras ytterligare är det ett krav att det sker genom att tillföra mer allmänna värden än vad som tas.

Föreningen är kritisk till de underjordiska delarna under den grusade terrassen och oroar sig för att större utbyggnader under mark planeras än de som visas i planhandlingarna. De tillkommande hotellpaviljongerna är fortfarande för stora och arkitektoniskt artfrämmande. Den klassiska Bellmanseken måste beskäras vilket föreningen menar sannolikt starkt påskyndar trädets död. Föreningen är vidare kritisk till den delvis övertäckta slingrande gången mellan nya Gubbhyllan och huvudbyggnaden och till att den klassiska kullen elimineras. Föreningen menar att förslaget strider mot miljöbalken 4 kap 7 §.

Förbundet för Ekoparken

Förbundet för Ekoparken ser att några förbättringar gjorts i planförslaget. De tillkommande byggnaderna är väl designade och

skulle kunna fungera på annan plats, men är alltför stora och höga, för dominerande och arkitektoniskt artfrämmande för Hasselbacken. Byggnaderna skymmer fortfarande huvudbyggnaden och Villa Hasselbacken i vyer från Djurgårdsvägen. Förbundet menar att detta tillsammans med andra delar av förslaget som den vindlande pergolan, glasverandan och omdanade kullen med balusterräcken, skadar det historiska landskapets kulturvärden och strider därmed mot miljöbalken kap 4 § 7.

Förbundet menar att förslaget riskerar innebära skador på naturvärden då träd tas ned. Beskrivning av Bellmanseken och det faktum att en byggnad kommer nära riskerar att ta död på eken.

Förbundet lyfter komplettering av verksamheter inom Nationalstadsparken är möjliga om de krävs för verksamhetens fortbestånd. Hasselbacken byggdes ut med ca 100 hotellrum på 1990-talet och Förbundet menar därför att inga trängande behov av ytterligare rum finns.

Förbundet är kritiskt till att planen bekräftar den inglasade vinterträdgården på Konsthallen 2 och menar att vinterträdgården bör återställas till uterum enligt gällande plan.

Kungliga Djurgårdens bostadsarrendeförening

Kungliga Djurgårdens bostadsarrendeförening menar att förslaget till detaljplan strider mot miljöbalken kap 4 § 7. Några konsekvenser av den ökade trafikbelastningen en utbyggnad skulle medföra redovisas inte i planförslaget. Föreningen menar att förslaget hotar riksintresset. Föreningen påpekar att förslaget ska prövas mot skrivningar i miljöbalken om Nationalstadsparken, vidare att försiktighetsprincipen ska tillämpas samt att beslutet i Stockholms Rådhusrätt 1969 angående Kgl Maj:ts självpåtagna skyldighet gentemot arrendatorer avseende nybyggnad och kommersiella intressen. I beslutet tillåts Kgl Maj:t att frånga arrendatorernas rättigheter enligt bostadsarrendelagen mot att förvalta Djurgården med skydd av den historiska parkmiljön. Hänvisar även till Europaparlamentets och -rådets direktiv om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (2014/52/EU).

Samfundet S:t Erik

Samfundet S:t Erik ser positivt på de förändringar som gjorts i granskningsförslaget, men ser att förslaget fortfarande innehåller grundläggande problem. Samfundet menar att Hasselbacken tål en viss komplettering förutsatt att den görs varsamt och med stor respekt för miljöns stora värden. Samfundet bedömer att de

tillkommande volymerna behöver minska ytterligare både i skala och fotavtryck för att tydligare underordna sig huvudbyggnaden och för att inte värdefulla siktlinjer ska skymmas.

Samfundet anser att förslaget till utformning av ny veranda framstår som en ny sluten byggnadsvolym som sträcker sig utmed hela fasadens längd. Förslaget har mycket få referenser till den ursprungliga sommarverandans öppenhet och genomsiktlighet. En utformning enligt förslaget riskerar att försvaga huvudbyggnadens utpekade värdefulla karaktärsdrag. Förslaget bör omarbetas utifrån en mer säsongsbetonad användning.

Samfundet framhåller vikten av att förslaget värderas utifrån miljöbalkens rekvisit för Nationalstadsparken (MB kap 4 § 7). Detta innebär att möjligheterna till nybyggnad är mycket begränsad samt att de ska vara nödvändiga för en befintlig verksamhets fortsatta funktion.

Samfundet anser att planförslagets arkitekturprogram är ambitiöst genomfört med välstuderade byggnadsvolymer i ett uttrycksfullt formspråk. Men skala och volymen måste minskas ytterligare för att vara förenlig med bestämmelser om Nationalstadsparken och plan- och bygglagen. Samfundet avstyrker förslaget med undantag för delar som berör Konsthallen 15 och 2.

Svenska byggnadsvårdsföreningen (SBF)

Svenska byggnadsvårdsföreningen ser positivt på att byggnadsvolumerna minskat jämfört med samrådsförslaget. SBF menar dock att invändningarna från samrådet i huvudsak kvarstår. SBF menar att de förslagna byggnaderna brister i anpassning till platsen vilket försvårar den historiska läsbarheten. De stora volymerna innebär en kraftig skalförändring och skymmer huvudbyggnaden från Djurgårdsvägen.

SBF menar att förslaget strider mot varsamhetskraven och förvanskningförbudet i plan- och bygglagen. SBF bedömer att förslaget kommer att medföra påtaglig skada på riksintresset och att det strider mot föreskrifterna för Nationalstadsparken. SBF hänvisar till propositionen för inför lagändringen när Nationalstadsparken infördes.

SBF menar att förslaget medför intrång i parklandskapet och försvårar den historiska läsbarheten och att den föreslagna bebyggelsen är alltför dominerande och omfattande. Det handlar i princip om nya verksamheter. SBF menar att ny eller kraftigt utökade verksamheter medför störningar i Djurgårdens

kulturmiljöer genom ökad trafik. SBF menar att förslaget strider mot miljöbalken kap 4 § 7.

LA

LA menar att Djurgården är ett unikt kulturarv som håller på att omvandlas till ett Disneyland. Undrar om kulturvärden inte har någon betydelse längre. Menar att man redan gått för långt när portalen och lusthuset på Hasselbacken revs.

VA

VA menar att planerna bör avslås med kraft och att de rivningar som redan gjorts är olagliga. Menar att stadsbyggnadskontoret måste agera så att inte kulturmiljön på Djurgården tar mer skada.

MA

MA är positiv till att man vill satsa mer på Hasselbacken, men menar att det måste ske utan nybyggnation. Planförslaget innebär sår som aldrig går att rätta till på den vackra och välplanerade Hasselbacken.

JA

JA framför att Djurgården måste bevaras och planerna stoppas.

MB

MB ser menar att de nybyggnationer som gjorts och de som planeras på Djurgården förstör Djurgården som en plats för rekreation där man kan möta naturen utan störande artificiella ljud och okänslig byggnation.

ND

ND önskar att Djurgården lämnas ifred i största möjliga mån och att det bara byggs om när det är absolut nödvändigt, men inte byggs mer.

JE

JE vill att byggplanerna för Hasselbacken stoppas omedelbart. Djurgården borde vara ett världsarv och är en viktig del av Stockholms och hela Sveriges identitet.

HE

HE menar att det är olyckligt med utökad hotell- och nöjesverksamhet enligt planförslaget. Det är redan problem med

otillräcklig kollektivtrafik och periodvis bilköer och brist på parkeringsplatser.

BF

BF menar att det planeras för byggnationer på Djurgården, exempelvis utbyggnad av Gröna Lund, pontoner i Nybroviken och Hasselbacken, som inte hör hemma i den historiska miljön. BF frågar om privata vinstintressen ska gå före ett bevarande av stockholmarnas älskade Djurgården vilket måste vara meningen med inrättandet av Nationalstadsparken. Ytterligare vandalisering av Djurgården måste stoppas.

AG

AG är starkt kritisk till planförslaget som innebär att människors minnesbanker förstörs. Djurgården har stor betydelse inte bara för stockholmarna utan för besökare från hela landet.

PH

PH menar att hänsyn måste tas till det historiska Djurgården och att planer på att omvandla Hasselbacken och området runt till oigenkännlighet inte genomförs.

GH

GH protesterar kraftigt mot planerade byggplaner på Djurgården. Menar att de innebär påtaglig skada på riksintresset och påverkar kulturmiljön på ett negativt sätt. Framhåller vikten av att äldre kulturmiljöer bevaras åt kommande generationer för förståelse av äldre tiders liv, levnadsvanor och miljö. Menar vidare att fina naturvärden skadas av mer trafik och ökad trängsel med fler besökare.

RJ

RJ menar att denna del av Djurgården inte ska exploateras ytterligare. Denna del är redan tät bebyggd och nya byggnader och verksamheter måste undvikas.

UJ och TH

UJ och TH menar att den föreslagna utbyggnaden skadar och förvanskar den historiska miljön i Nationalstadsparken. Planförslaget innebär inte en utveckling som är nödvändig för den befintliga verksamhetens fortbestånd utan är att betrakta som en utvidgning av verksamheten.

PL

PL anser att detaljplanen måste stoppas då den inte tar hänsyn till den känsliga miljön. Natur- och kulturvärden på Djurgården förstörs till förmån för privata och kommersiella intressen. Djurgården tillhör alla stockholmare och hela Sverige.

KL

KL menar att planerna på förändring av Hasselbacken måste stoppas och hänvisar till att tillräckligt många fina gamla hus redan rivits i Stockholm genom åren.

TL

TL vill protestera mot planförslaget och ifrågasätter hur man kan förstöra kulturarv på detta sätt.

CN

CN menar att planerna bör stoppas då de inte passar in i Djurgårdens kulturmiljö.

JO

JO har tagit del av handlingarna och är kritisk till planerna. Menar att kulturmiljön kräver en varsam hand och att byggplanerna riskerar medföra påtaglig skada på riksintresset och påverka kulturmiljön negativt.

BP

BP är mycket kritisk till utbyggnadsplanerna på Hasselbacken och menar att de medför oersättlig skada på riksintresset och negativ påverkan på kulturmiljön. Ifrågasätter starkt att träportalen och lusthuset tagits ner innan planen granskats. Menar att Bellmanseken får svårt att överleva med byggnation i närheten samt att den redan besvärliga trafiksituationen ytterligare kommer försämrats.

CP

CP har följt planerna på utbyggnad på Hasselbacken och är helt emot dessa. CP anser att de är ett stort hot mot Bellmanseken. Har svårt att förstå hur man kan inleda ett projekt som är så ingripande på platsen och så avsevärt förvanskar platsens karaktär. Menar att de föreslagna byggnaderna inte passar in i platsens karaktär och räknar med att många träd försvinner. CP menar att förslaget inte tar hänsyn till Djurgårdens helhet eller platsens historia och prägel.

BR

BR är kritisk till planförslaget och till att den gamla träportalen och lusthuset rivits. Önskar att planförslaget inte genomförs.

HS

HS är kritisk till planerna på förvanskning och tillbyggnad av Hasselbacken. Kulturmiljön är omistlig och bör vara förbjuden att förändra. Menar att planerna måste stoppas.

LS

LS menar att planerna medför ökad trafik på den blåklassade Djurgårdsbron. Menar att Stockholms stad åter visar på avsaknad av hänsyn till stadens grönområden utan bygger kilar i grönområden med ökad trafik som följd. Att ytterligare belasta Djurgårdens vägnät är till stor nackdel för natur- och kulturmiljön. Vill starkt avstyrka planerna på hotellverksamhet.

HS

HS menar att Nationalstadsparken är en plats vi måste vara rädda om. Menar att byggplanerna för Hasselbacken står i för stor kontrast mot befintliga byggnaderna. Det moderna uttrycket kan passa i andra sammanhang men inte på Hasselbacken. Menar att Nationalstadsparken borde vara fredad från denna typ av ingrepp. Menar att planförslaget innebär mer trafik, högre ljudnivåer, förtätning och förändring av Hasselbacken på bekostnad av naturen.

MS

MS lyfter fram vikten av att respektera lagstiftningen för Nationalstadsparken och att stadens politiker lyssnar på remissinstanser. MS hoppas att Stockholms stad är mer respektfull mot och försiktig med sitt kulturarv än man varit tidigare.

P-KS

P-KS menar att planförslaget bör stoppas då det passar illa i Djurgårdens miljö.

Synpunkter inkomna under samråd och granskning som ej tillgodosetts

- Planarbetet avslutas.
- Tillkommande byggnaders volym och fotavtryck minskas ytterligare.
- Ändrad placering av tillkommande byggnader.
- Annat arkitektoniskt uttryck.

- Underjordiska delar under terrass utgår helt.
- Tillbyggnad på utbyggnad från 1990-talet utgår.
- Svängd förbindelselänk mellan huvudbyggnad och nya Moriska utgår.
- Slingrande pergola utgår.
- Omdaning av kulle vid rotundan utgår.
- Skyddsavstånd till träd utökas ytterligare.
- Skyddsbestämmelser för flera träd.
- Ingen permanentning av inglasad vinterträdgård på Konsthallen 2.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Flertalet remissinstanser är positiva till en utveckling av Hasselbacken men framför synpunkter framför allt vad gäller förslaget volym samt påverkan på natur- och kulturmiljö.

Länsstyrelsen anser att ytterligare bearbetningar av förslaget behövs för att inte påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården och skada på Nationalstadsparken ska uppstå. De flesta sakägare, föreningar samt övriga som framfört synpunkter är kritiska till förslaget framför allt vad gäller byggnadernas volym och gestaltning samt påverkan på kulturmiljövården. I flera svar från allmänheten önskas att planarbetet ska avslutas.

Kulturmiljö

Nationalstadsparken, riksintresse för kulturmiljövården

Flera synpunkter har inkommit som berör påverkan på Nationalstadsparken och riksintresse för kulturmiljövården.

Länsstyrelsen menar i sitt yttrande att byggnaden nya Moriska och delvis även nya Gubbhyllan är alltför dominerande inslag i förhållande till huvudbyggnaden. En anpassning av nya Moriskas höjd och fotavtryck behövs för att tillgodose riksintresset för kulturmiljövården. Även nya Gubbhyllan behöver anpassas för att säkerställa att inte de två ekarna påverkas.

Flertalet av de synpunkter som berör kulturmiljön menar att planförslaget inte är förenligt med miljöbalkens skrivning om Nationalstadsparken utan att planförslaget innebär skada på natur- och kulturmiljön i Nationalstadsparken. Länsstyrelsen menar att nya Moriska behöver anpassas för att uppfattas som ett komplement till huvudbyggnaden. Länsstyrelsen anser vidare att förslaget behöver ändras så att en mindre andel av natur- och parkmarken tas i anspråk av byggnader och utökade grusade ytor för att inte medföra skada på det historiska landskapets natur- och kulturvärden.

Kontoret konstaterar att nationalstadsparkens skydd inte medför ett absolut hinder mot nybyggnation. De områden som redan exploaterats kan kompletteras i närhet av befintlig bebyggelse under

förutsättning att natur- och kulturvärden värnas på ett sådant sätt att dessa inte skadas. De ytor som tas i anspråk för ny bebyggelse utgörs dels av en parkeringsplats och dels av en tidigare bebyggd och nu bevuxen yta som kontoret inte anser är att betrakta som för nationalstadsparken värdefull naturmark.

Stadsbyggnadskontoret konstaterar vidare att de bearbetningar som gjorts av förslaget efter samrådet innebär en minskning av byggnadsvolymen både ovan och under mark. Den norra byggnaden, nya Moriska, har flyttats ytterligare norrut för att huvudbyggnaden ska framträda tydligare sett från Djurgårdsvägen. Kontoret anser att huvudbyggnaden och terrassen fortsatt uppfattas som områdets centrala motiv genom att de föreslagna byggnaderna tydligt flankerar dessa och i höjd underordnar sig såväl huvudbyggnad som träd. Kontoret menar att förslagets arkitektoniska idé knyter väl an till hur bebyggelsen i området traditionellt sett inordnat sig i landskapets förutsättningar i kontrast till den strama rutnätsstaden på malmarna.

Stadsbyggnadskontoret menar att en komplettering av Hasselbacken möjliggör en utveckling som både stärker ett nöjesetablissemang med lång historisk hävd och bidrar till utvecklingen av Stockholm och västra Djurgården som målpunkt för nöjen och rekreation. Evenemangsparken ska kunna fortsätta utvecklas som den nöjespark och lustpark den varit under mer än 100 år.

I miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) till planen har förtydligats hur förslaget påverkar relevanta uttryck för riksintresset för kulturmiljövården och skrivningar om kulturvärden i den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken, stockholmsdelen. I MKB:n görs bedömningen att planförslaget har både positiv och negativ påverkan på riksintresset för kulturmiljö. Byggnaderna kan påverka historiskt viktiga siktlinjer lokalt, exempelvis vyn från terrassen upp mot Villa Hasselbacken och vyn upp mot huvudbyggnaden i korsningen Djurgårdsvägen/Hazeliussbacken. I övriga vyer bevaras viktiga visuella samband med omgivningen. Huvudbyggnadens kommer även fortsättningsvis att vara väl synlig från Djurgårdsvägen och längre söderut på Djurgårdsslätten, vilket är positivt för läsbarheten av huvudbyggnaden som solitär i omgivningen. Förslaget kommer i liten omfattning påverka vyer på avstånd från viktiga utsiktspunkter i staden och påverkar inte dess siluett. De tillkommande byggnaderna utgör ett nytt arkitektoniskt inslag förankrat i platsens historiska karaktär, där uttrycksfull arkitektur är ett karaktärsdrag som förknippas med Västra Djurgårdsöns musei- och nöjesbyggnader. De föreslagna byggnadernas enhetliga gestaltning avviker dock från Djurgårdsbebyggelsens rikt varierande

utformning vilket bedöms som negativt. Samtidigt konkurrerar gestaltningen inte med huvudbyggnadens klassicistiska arkitektur vilket bedöms som positivt.

Parken med dess postmodernistiska uttryck med många rekonstruerade element har ett visst kulturhistoriskt värde, men stämmer inte helt med den äldre strukturen. Omgestaltningar i delar av parken och på terrassen medför att utformningen från 1990-talet delvis kommer gå förlorad vilket påverkar läsbarheten av utvecklingen över tid negativt. Detaljplanen ger dock goda förutsättningar för att bevara den äldre strukturens storformer i den omgivande parken som härrör från 1920-tal och bakåt, såsom det grönskande släntstråket öster om Djurgårdsvägen, stödmurar, staket, det grusade terrassplanet, stråket från Allmänna gränd och vidare genom parken mot Cirkus och objekt såsom Bellmanseken och Bellmansstatyn, vilket är positivt för befintliga kulturmiljövården. Terrassens gräns kommer vidare inte att utökas på bekostnad av naturmark. I förslaget omdisponeras ytan inom de för terrassen givna gränserna i syfte att öka användbarheten som en tillgänglig, flexibel och publik yta så som den fungerande under Hasselbackens storhetstid.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda bedömning är att planförslaget är förenligt med riksintresset för kulturmiljövården och riksintresset nationalstadsparken.

Volym

Kritik riktas mot de föreslagna volymerna som bedöms som för höga och inte anpassade till den känsliga kulturmiljön på Hasselbacken. I granskningsförslaget har byggnadsvolymer tagits bort och placeringen av tillkommande byggnader justerats för att huvudbyggnaden även fortsatt ska ha den mest framträdande positionen på tomten. Stadsbyggnadskontoret anser att de avvägningar som gjorts i planförslaget mellan tillkommande volymer och deras påverkan på kulturmiljön är balanserade och förenliga med både riksintresset för kulturmiljövården och bestämmelser om Nationalstadsparken.

Arkitektur

Arkitektur är en fråga som engagerar många människor. Synen på vilket arkitektoniskt uttryck som passar var är olika, vilket även framgår av synpunkterna på granskningsförslaget. Stadsbyggnadskontoret menar att detaljplaneförslaget visar på ett fint samspel mellan byggnader och vegetation. Förslagets nytolkning av Djurgårdens trä- och glasarkitektur bedöms vara väl förankrad i platsens historiska karaktär och erbjuder en hög arkitektonisk verkshöjd. De runda formerna känns därutöver igen i omgivningen exempelvis i Cirkus runda centralparti. Kontoret

bedömer sammantaget att förslaget är förenligt med riksintresset för kulturmiljövården.

Naturmiljö

Träd

Flera synpunkter har inkommit uttrycker en oro för negativ påverkan på vegetationen. De skydd för vegetationen som finns i planförslaget behöver utökas och förtydligas. Fällning av träd innebär skada på naturvärden. Länsstyrelsen understryker vikten av respektavstånd till ekarna så att åtgärder på dessa helt kan undvikas. Mikroklimatet i barken är viktiga habitat för en mängd arter, och sol från söder är en av de viktigaste faktorerna som gynnar dessa.

Stadsbyggnadskontoret instämmer i att det gröna trädbevuxna stråket längs Djurgårdsvägen är mycket viktig för upplevelsen av Hasselbacken. Hasselbackens lummiga inramning har därför varit central vid utformningen av planförslaget. I planarbetet har påverkan på vegetationen utretts noga. Sammanlagt behöver fyra träd tas ned, två björkar, en lönn och en hästkastanj. Kontoret anser att varje träd som tas bort generellt innebär en förlust men att det inte innebär skada på naturmiljön i helhet. Ädellövträdnätverket kommer att påverkas när ädellövträd tas ned men kontorets bedömning är att fällning av två ädellövträd inte innebär en påverkan av sådan omfattning att skada på nätverket uppstår. Stadsbyggnadskontoret anser att de antal träd som skyddas i detaljplanen, sammanlagt 32 stycken, är tillfyllest.

De av Länsstyrelsen rekommenderade skyddsavstånd till träden speglar de generella rekommendationer som anges i Sveriges lantbruksuniversitets Standard för skydd av träd vid byggnation 2.0. I standarden anges att vid upprättande av trädskyddsområde ska trädens rotutbredning fastställas. Om provgrävning inte är möjligt kan istället ovan nämnda generella rekommendationer användas. I fallet med Bellmanseken och den stora eken intill har rotkartering genom provgrävning utförts. Vad gäller Bellmanseken hittades inga större mängder rötter. I en av provgroparna hittades rötter på ett djup av 1-1,2 m där de grövre rötterna var döda och de finare rötterna troligtvis från häcken intill. I den andra provgropen upptäcktes inga rötter. Resultatet för den stora eken intill var att det i provgroparna inte påträffades några grövre rötter, endast finrötter. Där jord och rötter kommer att tas bort vid utförandet av konstruktioner finns goda förutsättningar för att skydda eken med liten risk för skador och nedsatt vitalitet. Slutsatsen av rotkarteringen är att byggnation utanför angivet skyddsavstånd inte kommer att innebära ytterligare nedsatt vitalitet för Bellmanseken och att risk för skada på den andra eken vid byggnation är liten.

Som grund för beräkning av skyddsavstånd till träd på Hasselbacken tillämpas de i praktik väl beprövade trädflyttningsreglerna (SLU). De har tillämpats internationellt i 50 år och finns beskrivna i Movium fakta och genom forsknings- och utbildningsmaterial från SLU. Det finns flera lyckade referensområden, t.ex. på Beckholmen i Nationalstadsparken där samma princip tillämpats. På Hasselbacken kommer träden därutöver endast att beröras på en sida vilket innebär att resterande sidor förblir opåverkade av byggnation. Grenar i ytterkant av trädkronorna, som riskerar att skadas vid genomförande, binds upp eller beskärs. Bedömning av trädexpertis är att beskärning av kronan på ekarna och andra berörda träd inte är skadlig för träden förutsatt att den utförs fackmannamässigt.

Vedlevande arter

Stadsbyggnadskontoret konstaterar att ekar är en skogsväxt som klarar bra att växa i skugga. De aktuella ekarna kommer få solljus från söder mitt på dagen till solnedgång. Solexponeringen minskar något under förmiddagen, vilket kan påverka några vedlevande insekter som har en viss preferens vad gäller solexponering. Det finns även hotade vedlevande insekter som föredrar ved i skugga eller halvskuggiga lägen. Det minskade antalet soltimmar kan således gynna vissa arter och missgynna andra. Den gamla åldern på dessa ekar ger oavsett höga värden för vedlevande insekter. Bedömningen av expertis är att det viktigaste för insikterna med habitat i barken är att träden står kvar. Av vad som framgår och visualiseras i solstudien bedöms den ökade skuggan inte innebära någon betydande försämring för insekterna.

Konsthallen 2

Inom fastigheten Konsthallen 2 föreslår detaljplanen ett bekräftande av vinterträdgård och förråd med tillfälligt bygglov. Kritik har inkommit mot att den inglasade vinterträdgården permanentas. Stadsbyggnadskontoret menar att en inglasning innebär att trädgården är brukbar året runt vilket är positivt för besöksnäringen och att detta väger tyngre än en återgång till uterum utan väderskydd.

Trafik

Flera synpunkter lämnas rörande trafiken på Djurgården som med planförslaget bedöms öka. Sakägare menar att trafiksituationen för boende på Hazeliusbacken inte är löst. Trafikkontoret och Kungliga Djurgårdens förvaltning har ett pågående arbete med att se över trafiksituationen på Djurgården som är problematisk. Enligt trafikutredning framtagen inom ramen för planarbetet medför inte

planförslaget i sig några förändringar som kan påverka trafiksituationen negativt.

Byggtiden

Synpunkter har inkommit som uttrycker oro för skador på det kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna under byggtiden. Stadsbyggnadskontoret menar att risk finns för påverkan på byggnader under byggtiden och att skonsamma metodval är aktuella för att minimera dessa risker. Begränsning av tider för störande arbeten aktuella för att minska risken för störningar. Detta hanteras inte av detaljplanen utan i byggskedet.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

I både stadens översiktsplan och i den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken betonas vikten av att bevara Djurgårdens natur- och kulturvärden. Samtidigt anges att Evenemangsparken ska kunna fortsätta utvecklas som den nöjespark och lustpark den varit under mer än 100 år. Stadsbyggnadskontoret menar att en komplettering av Hasselbacken möjliggör en utveckling som både stärker ett nöjesetablissemang med lång historisk hävd och bidrar till utvecklingen av Stockholm och västra Djurgården som målpunkt för nöjen och rekreation.

Kontoret menar att nationalstadsparkens skydd möjliggör nybyggnation inom de områden som redan exploaterats. Dessa områden kan kompletteras i närhet av befintlig bebyggelse under förutsättning att natur- och kulturvärden värnas på ett sådant sätt att dessa inte skadas. De ytor som tas i anspråk för ny bebyggelse utgörs dels av en parkeringsplats och dels av en tidigare bebyggd och nu bevuxen yta som enligt kontoret inte är att betrakta som värdefull naturmark för nationalstadsparken. Vegetationen har inventerats, rotkartering av värdefulla ekar har utförts och en stor mängd träd skyddas för att säkerställa att platsens park- och naturvärden inte skadas.

Detaljplanen bedöms vidare genom skydds- och varsamhetsbestämmelser skydda huvudbyggnaden och ge goda förutsättningar att bevara viktiga kulturmiljöbärare såsom det grönskande släntstråket öster om Djurgårdsvägen, stödmurar, staket, balusterräcken, Bellmanseken och Bellmansstatyn. Återställandet av terrassen framför huvudbyggnaden till en publik grusad yta försvagar visserligen läsbarheten av dess postmoderna utformning från 1990-talet men ökar samtidigt användbarheten som en tillgänglig, flexibel och publik yta så som den fungerande under Hasselbackens storhetstid.

Kontoret anser att huvudbyggnaden och terrassen fortsatt uppfattas som områdets centrala motiv genom att de föreslagna byggnaderna tydligt flankerar dessa och i höjd underordnar sig såväl huvudbyggnad som träd. Kontoret menar att förslagets arkitektoniska idé knyter väl an till hur bebyggelsen i området traditionellt sett har inordnat sig i landskapets förutsättningar i kontrast till den strama rutnätsstaden på malmarna. Mot Djurgårdsvägen domineras fortsatt upplevelsen av ridån av ädellövträd. Förslagets nytolkning av Djurgårdens trä- och glasarkitektur bedöms vara väl förankrad i platsens historiska karaktär och erbjuder en hög arkitektonisk verkshöjd. Kontoret bedömer sammantaget att förslaget är förenligt med riksintresset för kulturmiljövården.

Stadsbyggnadskontorets samlade bedömning är att de utredningar och avvägningar som gjorts i framtagandet av planförslaget, tillsammans med de bearbetningar som genomförts efter samrådet visar att Evenemangsparken och Hasselbacken kan kompletteras och utvecklas som nöjesdestination samtidigt som områdets natur- och kulturvärden värnas.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan och att förslaget överlämnas till kommunfullmäktige för antagande.

Maria Sahlstrand
planchef

Anders Åström
stadsplanerare